

ČASOPIS S PODOBAMI ZA SLOVENSKO MLADINO.

Štev. 9.

V Ljubljani 1. septembra 1881.

Leto XI.

Živopisec in Marija.

(Legenda.)

V Rôvih cérkev so zidáli,
Da Mariji bi jo dali,
Ki rodila nam Bogá
V ôdkup vsega je svetá.

Mnogo lét je teklo délo,
Prédno strého je imélo.
Kadar bilo je pokríto,
Stôjalo je ponosito,
In prišél je kamenár,
Stávit sprédaj nov altár,
Dólben s kôsa célega
Mrámora prebélega.
Še je drugi môž prišél,
Vélik je klobúk imél,
Mlad je bil, kodrávih lás,
Široplêč, tenák čez pás.
Brž najél si dóm je tám,
Písat hôdil novi hrám,
Stál na odru in lepó
V strôp obrázil tó in tó.

Od zoré je trúdil se,
Do mrakú pomúdil se.

Spet na odru je nekdáj
Dogotávljal svéti ráj,
Otca, Sína in Duhá
V glorji svítlega nebá,
Ter izpirál z vôdo kíst,*)
Da volján potém in čist
Lepše svétej bi Devíci
Pisal bogozárni lici,
Vso krasôto vánji zbrál,
Da sijála bi do tál.
Dovršéno málo ne
V cérkvi se bleščálo je,
Kar je mislil narediti
In po strôpu razdelíti;
Le Marijin še rokáv
Bil potrêben je popráv.
Kadar tudi to stvorí,
Premišljáje tam stoji,

*) Kist, m., der Pinsel; živopisec, der Mahler.

Kar ulómi se deská
Pod nogó mu vsa prhká !
Oder je zaropotál,
On na pól je z odra pál.
Dólu visel je takó,
Prósil, klical preglasnó:
„Mati! védnó sem na svétí
Žélel tebi v čast živétí;
Oh, pomóli mi rokó,
Drži me po konci z njó!“
Kaj zavpil je, kaj dejál,
Razuméla nij drhál
Ki strahóma blizu vrát
Glédala je v cerkvi zád ;

Déva ga je razuméla,
Róko mu je v róko déla,
Ter mej nébom in zemljó
K víšku ga držála z njó,
Da pritekli so ljudjé,
Dvignili ga na deské.
Skóraj pótlej kist je vzél,
Pisati je z njim začél
Materi Mariji v čast,
Káko létel je v propást.
V prehvaléžno je zaméno
To načrtal vse na sténo
V cerkvi spréd na lévo strán,
Kder je še denájnji dán.

— m —

Angel v potrebi.

„Ali smem na travnik malo igrati se?“ takó je vprašala Katarinka svoje starše s sladkim in ljubeznjivim glasom, kakor da bi slišal skorjančka drobiti v svetlih solčnih žarkih; „bila sem danes ves dan pridna in poslušna, zatorej prosim, prosim vas, ljuba mati, dovolite mi, da smem malo na travnik igrati se,“ takó je prosila Katarinka mater za roko držeč in pričakovaje, da mati ne bodo odrekli prošnje svoje hčerki, ki jo ljubijo bolj kakor najdražji biser na svetu. „Učiteljica Ana je rekla, da sem bila danes prav priden otrok; rekla je tudi, da mi sveži zrak dobro dé in da je mojemu zdravju potrebno, ako se mašo zunaj na zeleni travi poigram. — Ni ga prostora na vsem svetu, kjer bi bila takó rada, kakor zunaj na našem travniku; kadar koli sem na njem, zdi se mi, kakor bi bila zunaj na kmetih, ker ondu ni toliko hiš, kakor tukaj v mestu, tudi ni videti družega kakor lepo zeleno travo, drevesa, bistro vodo in ljubeznjivo, modro nebo.“

„In vesele ptičice, ki ščebetajo takó globoko v človeško srce,“ pristavijo mati ter poljubijo hčerko na čelo. „Nu, le idi, ljuba moja, samo toliko glédi, da ne izostaneš predolgo ter da se vrneš do kosila.“

Veselo skoči Katarinčica po klobuk in meček (žogo) ter otide skozi vrata, veselo pevajoč:

Na travnik zeleni me vleče srce,
Cvetice bom trgala zale, lepé.

Počasi stopajoč je šla Katarinka skozi živahne ulice dolgočasnega jej mesta, in ko pride vèn na prosto, ter čuti zeleno, mehko travo pod nogama in vidi zeleno drevje okolo sebe, tolklo jej je srce v mladih prsih od veselja. Njeno veselje je bilo nepopisljivo, mislila se je najsrečnejše bitje na svetu, ko je bila zunaj na zelenem travniku, pri bistrem potoku, ki se je kakor srebrn trak vil med zeleno travo in pisanimi cveticami. In veseli metuljčki so leteli od cvetice do cvetice v svojej praznične obleki; ta ima belo, óni modro, rumeno ali pa pisano oblačilce. Kako prijetno jih je gledati! In ptički? Brez števila jih skače po zelenem drevji, skušajoč se, kateri poje najlepše,

najprijetnejše. Sreč jej skače od veselja, lici se jej zarudečita, da je rudeča kakor roža, in iz blestečih se jej oči odseva zadovoljnost in radost iz nežne otroške duše. Dà, dà, tukaj na zelenem travniku, kjer ni mestnega šuma, tukaj na prostem v zeleni naravi, tukaj je bila Katarinka veselo in živo dekletce, kakor ste tudi vi otroci, kadar ste izvan hiše, bodi si na vrtu, polji ali pa v zelenem gozdu. Metala je meček visoko v zrak ter ga je vselej zopet vjela; seznanila se je z družimi deklicami, svojimi tovarišicami, ki so ž njo v šolo hodile; ž njimi je skakala, ž njimi se veselila, ž njimi kramljala prav po svoji volji.

„Zdaj vendar še ne grem domóv,“ rekla je sama v sebi, „poprej se moram malo ohladiti in odpočiti. Dà, dà, poiskati si hočem prijeten, senčnat prostorček, ondu se hočem vsesti in malo premišljevat. Mati so mi užé večkrat rekli, da je dobro, ako užé mlada dekletca to in óno prevdarjajo in premišlujejo.“ To rekši, grè, da bi si poiskala pripravnega kraja, kamor bi se vsedla.

Ali takój obstóji; rudečica veselja zabledí na njenem lici, kakor vesela pesen v pevčevem grlu. Tu na zeleni grivi (trati), kamor je solnce svoje pekoče žarke upiralo, leží mož v cvetji svojega življenja, a bilo mu je videti, da ga v spanji blede smrt objema. Obleka mu je bila umazana in raztrgana, poleg njega je ležal obnošen, zeló potlačen klobuk, in v desnej roki je držal razbito steklenico in kos umazanega papirja.

„O ubogí človek, kako se mi smiliš!“ rekla je Katarinka, čudeč se spijočemu siromaku. „Gotovo je zeló bolan, ter se ne zaveda, ker leží tukaj na prostem, kamor najbolj solnce pripeka. Kako bi bila njegova družina žalostna, ako bi znala, kje leží. Gotovo je hotel iti k zdravniku, ker ima steklenico in papir v roci, ali opešal je na poti in padel je tukaj sèm, kjer leží brez zavésti. — O ubogí siromak! Ko bi mu vendar kaj pomagati mogla!“

Nekoliko časa ga gleda od stráni, potem se mu počasi približuje in se vsede poleg njega. Z robcem, ki ga je imela pri sebi, otrlá mu je pot iz čela in pihljala mu je hladilnega zraka, kakor kacemu bolnemu, užé umirajočemu prijatelju. Solzé se jej vderó po rudečih licih in s tihim, ihtečim glasom je obžalovala ubozega človeka, ki je takó zapuščen. „Je-li ima ženo in otroke?“ mislila si je — „in ko bi ti znali, kako bolan leží tukaj na solnci“ — želela je, da bi se bolni človek prebudil in jej povedal, kje so njegovi otroci in žena, da bi jim hitela povedat, kje najdejo bolnega očeta.

Dolgo je sedela ob strani brez zavédnega človeka, kakor da bi mu bila potrpežljiva in prevdarjajoča postrežnica. Samo jedenkrat je prenehala z ruto, s katero mu je zrak pripihovala, a to zategadel, da bi svoji nežni ročici sklenila k molitvi in Bogá pomoči prosila za bolnega siromaka.

Naposled se bolnik zgane ter s svojim nemirnim premetavanjem pokaže, da je zbujen.

„Ubogi mož!“ reče Katarinka, „vsi udje vam bodo premrli in izboleli bote nevarno, ako bote še dolgo ležali tukaj v solnci in na trdej zemlji; pretečeno noč je deževalo. Zeló mi je žal, da vam ne morem pomagati!“

Onemogli človek izpregovori nekaj besedi, katerih pa Katarinka ni mogla razumeti. Takój pritisne svoje nežno rudeče lice na ogoreli obraz neznanega človeka, da bi razumela, kaj govori siromak.

„O samo jeden kozarec še, samo jednega, samo jednega še prosim — drugače umrjem, o dajte, dajte, lepo vas prosim.“ Te besede je bilo slišati s pojemajočim glasom iz ust ubozega človeka.

„Gotovo bi rad vode,“ misli si Katarinka ter takój skoči po konci. „Siromak si bajè misli, da mu nečejo vode dati — o ko bi mu je jaz mogla prinesiti! Pač je žalostno žeje omagovati, pa niti kaplje vode imeti.“ — Zdajci ugleda Katarinka razbito steklenico in dobra misel jej šine v glavo. Polagoma vzame temnozeleno posodo iz bolnikove roke ter hiti k potoku. „Da-si je posoda ubita, vendar drži vsaj nekoliko, in nekoliko vode je vendar bolje nego li nič,“ misli si Katarinka, ko je ubito steklenico v vodo pomočila, da bi nekoliko vode zajela. K bolniku se povrnivši, vliła mu je nekoliko kapljic v suha usta in zmočila mu je čelo in senci. Voda, ta oživljajoča rosa božje in človeške ljubezni, prodrla je v globino njegove duše ter je pregnala omóptico, v katerej so bili čuti ubozega človeka. Polagoma je odprl oči ter se je najpred osorno, a kmalu potem čudèč se oziral okolo sebe.

„Ali vam je užé kaj odleglo?“ vpraša Katarinka s tako milim in prisrčnim glasom, kakor mati pri zibeli svojega bolnega otroka. „Kaj ne, da vam je užé boljše? Povejte, povejte zeló me skrbi vaše življenje!“

„Dà, boljše, boljše mi je,“ šepeta komaj razumljivo prebujeni človek, „čutim se boljšega. Ali povejte mi, kje da sem? Kaj sem? Ležal sem ravnokar na dnu pekla in jeden hudičev me je teptal z nogama, a zdaj se prebudim v nebesih, kjer me čuva angel, takó lep in krasen, da se ga nagledati ne morem. Ali nisi ti angel, ki stojiš poleg mene ter me čuvaš hudobnega duhá, ki me je hotel ugonobiti? Ali nisem v nebesih?“ To rekši prime Katarinko za roko.

„O ne govoríte takó čudnih in grdih stvari,“ reče Katarinka, „strah me je, kadar slišim kaj tacega. Jaz nisem angel, in tudi vi niste v nebesih, nego tukaj na našem travniku, kjer vas sem našla na solnci ležati, ter sem si mislila, da bi to škodovalo vašemu zdravju. Ostala sem tukaj pri vas ter vas sem pazila. — Le pogledjte, jaz sem uborno dekletce in nikakoršen angel. Ali bi morda še vode radi imeli?“ Takó vprašajoč, pomolč ubito steklenico, ki je pa poprej ves drug namen imela, k ustom bolnega človeka.

„Dà, dà, vode! vode; daj mi vode! Voda iz rok angelovih otela bo mojo dušo;“ to rekši pil je, sklenil se je po konci, in Katarinka se je vsedla poleg njega.

„O moj angel,“ izpregovori siromak, „še imam upanje, da nisem popolnem izgubljen; Bog v nebesih te je poslal k meni na zemljo, da rešiš mojo dušo, hvala mu na veke.“

„Ali povedala vam sem užé, da jaz nisem angel!“ povdarjala je Katarinka; „jaz sem deklica iz mesta, ondu imam očeta in mater. Nate, ali ne vidite moje roke? te bi gotovo ne mogli prijeti, ako bi bila jaz angel; in tudi perot nimam nobenih.“

Ali vse zamán; siromak je le vedno klical: „O angel, zvesti moj angel!“ položil je glavo v njeno naročje in bitko je jokal.

„Ubogi mož!“ reče Katarinka ter mu zopet moči vroče čelo z hladno vodo, „žal mi je, da vam ne morem pomagati. Ali imate hišo, kjer živi vaša žena in otroci?“

Mož na to vprašanje ne odgovori ničesar, nego še bolj se ihti in joka.

„Ali smem iti po vašo ženo in otroke?“ vpraša Katarinka ubozega moža, „kmalu bode póludne in jaz moram domóv.“

„Vzemi me tedaj s seboj, zvesti moj angel,“ jecljá siromak, vzdigne se, prime Katarinko za roko ter jo pelje z zelenega prostora, kjer je ležal, skozi ozke ulice v temno, zaduhlo čumnato, ki je bila bolj kleti nego li kakej sobi podobna.

V tem zaduhlem, vlažnem stanovanji, globoko pod zemljo, sedela je bleda, do kostí suha mati z ubožnim detetom v naročji. V kotu na golej slami sta se zvijala dva na pol naga otroka; videti jima je bilo, da sta v budej vročinskej bolezni. Za pečjo je čepelo ubožno detetce Katarinkine starosti ter je jokajoč prosilo kruha.

„Bogú bodi hvala, da prideš domóv, ljubi Francè!“ nagovorila je žena v hišo stopivšega moža in Katarinko.

„Bogú bodi hvala, da sem nazaj pripeljan,“ odgovori mož s tresočim glasom, „in glej, tukaj je óni dobri angel, ki me je pripeljal k vam, ki mi je rešil življenje. Zahvali se mu Brigita, o zahvali se mu!“ To rekši pelje Katarinko, ki ni verjela svojim očem, k stolu, na katerem je sedela uboga mati,

„Nisem angel nè,“ ponavlja Katarinka, „jaz sem le deklica Katarinka, ki imam svoje starše tukaj v mestu. Vašega moža sem našla bolnega in slabega na solnei ležati; smilil se mi je in prinesla sem mu vode ter mu postregla, kolikor sem mogla. Ali niste bili nič v skrbéh, da bolnega očeta ni bilo tako dolgo domóv?“

„Dà, — bolan sem bil, zeló bolan,“ odgovori mož. In ako te bodo ljudjé vprašali, kaj mi je bilo, reci jim: mož je bil zeló bolan na svojej duši, v grehah je bil pokopan in jaz sem ga otela — ali me slišiš? Nu, in zdaj pojdi zopet nazaj v svojo domovino, tja gori v svitla nebesa, angel, dobri moj angel — ki me si rešil in ozdravil na duši in telesu.“

Hitro kakor mlada srna hiti Katarinka domóv k svojim staršem ter sreča očeta ravno na stopnicah, ki so bili na potu, da jo gredó iskat.

„Oče, oče!“ vpije jim naproti, „idite brž v hišo, povedati vam hočem, kaj sem videla, kaj sem slišala,“ — in povedala je očetu in materi vse, kar je doživela zunaj mesta na zelenem travniku.

„O oče, mati, samo to bi želela, da bi videli to ubogo družino. Spodaj, globoko pod zemljo, v vlažnej kleti, stanuje ubogi bolni mož v zaduhlem zraku; niti najmanjše stvarce nima v siromašnej čumnati, razven nekoliko slame, na katerej leži dvoje bolnih otrok; in za pečjo je deček, ki nima kaj jésti; joka se in prosi kruha, a starši ga nimajo, da bi mu ga dali. In detetce, ubogo malo detetce, v naročji blede matere! To je takó revno in gladno, da ni drugzega na njem, kakor same koščice. — In mati, o uboga mati — na polomljenem stolu sedi — na stolu, ki jim je jedina hišna oprava — ubogi ljudjé! — Bolni mož je vedno trdil, da sem jaz angel, ter je to tudi svojej ženi dejal. A jaz sem rekla njemu in njej, da nisem angel, da sem le Katarinka, vaša hči, ki sem se igrala zunaj na zelenem travniku. Ali mož mi tega ni hotel verjeti, poljubil me je na čelo, ter me imenoval angela, ki mu sem življenje otela. Poglejte me mati, ali sem res, kakor kak angel? Videti hočem sama!“ to rekši teče k ogledalu in se pogleda vanje.

„Nu, saj sem rekla, da nisem angel — ravno taka sem, kakeršna sem bila. Katarinka sem, vaša hčerka. In zakaj me vendar ta čudni človek imenuje angela? Ali morda vi znate, oče? Morda vi, mati?“

Starši so tiho; objamejo Katarinko, pritisnejo jo k sebi in rekó: „preljubo najino dete! dà, ti si najin angel!“

* * *

V sobi mehanikarja Franceta M. visi na steni zala podoba. Na podobi je molijoč otrok, ki kleči na zelenej grivi (trati) ter s povzdignjenima rokama zré proti nebu.

„Kakšna podoba je to?“ vpraša prijatelj, ki je bil v hiši mehanikarja Franceta, in se ni mogel nagledati prelepe podobe, ki je visela na steni. „Ali je znabiti to kak obraz (portrét)?“

„Dà obraz.“

„In čigav obraz, ako smem biti tako prost, da vprašam,“ reče prijatelj ter pogleda mehanikarja, ki se je obrnil v stran, da si obriše solzé, ki so se mu po licih udrle.

„To je angel!“ odgovori cvetoči, modrooki deček, ki je stal poleg očetovega prijatelja in mu prijazno gledal v lice. „Moj oče deklico na podobi vedno imenujejo takó.“

„In to po pravici,“ rečejo oče. „Deklica, ki jo kaže podoba, ni nihče drug nego moj angel, ki me je zopet prestvaril v človeka, a tvojo mater v srečno ženo, in tebe slabega, bolnega otroka, v srečnega in veselega dečka.“

* * *

Na večer.

„Glejte, glejte mati, kako se tam óna zvezdica tako lepó leskeče mej drugimi zvezdicami. Čigava zvezdica je ta?“ takó je vprašala Milica svojo mater, ko ste v večernem mraku sedeli na hišnem pragu pred hišo in ste ravno angeljsko česčenje odmolile.

„To le Bog v nebesih zna, ljuba moja, on ki je zvezdice ustvaril. Nihče na zemlji ne vé za svojo zvezdo.“

„Oj saj ste mi užé večkrat rekli, da ima vsak človek svojo zvezdo, in óni dan, ko je bratec umrl, rekli ste, da se je zvezda utrnila.“

„Da, utrnila se je svitla zvezdica, ko je tvoj bratec umrl; o kako je poprej svitlo žaréla, še bolj nego li ta, katero si mi zdaj pokazala.“ O Milica, bodi pobožna, da bodeš tudi ti imela svitlo zvezdico na nebu,“ rečejo mati svoji hčerki Milici.

Milica je bila tiho in gledala je mater. Ali ko je videla, da so se mati solzili, položila je glavo v materino naročje, in tudi njeno oko je bilo v solzah, v katerih je tudi zaspala. V spanji se je igrala z ljubim bratcem in je videla svojo svitlo zvezdo.

I. Z.

Vjeti tolovaj.

Bilo je v poletji. Užé se je jelo mračiti in veseli ptički so si drug za drugim iskali varnega zavetja v prenočišče; večer je. V tej dóbi je potoval skozi Bakonjski gozd na Ogrskem mlad človek. Potoval je sam, čisto sam, da-si je užé nastajala noč, in vendar je bil gozd velik, širok, dolg in samotén, da je bilo človeka užé grôza in strah, ako ga je pot celó pri belem dnevu tu sem zanesel. Razven tega se je užé dljé časa pripovedovalo, da se v Bakonjskem gozdu potikajo tolovaji.

Náš mladi popotnik je imel lepo število denarja pri sebi; usnjen pas mu je bil napolnen s samimi srebrnjaki. Orožja ni imel nobenega pri sebi; v desnej roci je imel sicer debelo gorjačo, ali kaj je lesena palica proti železu in svincu! Ako bi bil popotnik napaden, moral bi se udati, to je bilo gotovo.

Zdajci zatone solnce za gorami in gost mrak se spusti na zemljo in jo objame. Temà nastane po vsem gozdu in nekaka neznana skrb stisne našemu popotniku srce, kakor na slovo od obličja božje svetlobe. Debla, veje in vrhovi dreves se izgubé v nočnej tmíni. Pot postaja vedno tesnejši, a gozd vedno gostejši. Za vse to se mladi popotnik malo briga; pripogibaje veje grmovja, ki mu ovirajo pot, čvrsto stopa dalje proti sredini gozda.

Ura za uro minéva. Tudi pólunoč je užé minula. Mesec se prikaže na nebu in razlije svojo svetlobo po temnem gozdu. Ali bo naš popotnik brez vse nevarnosti dospél iz tolovajskega gozda? Zdi se mu, da je nevarnost to noč zanj minula. Batí se mu ni ničesa. Takó se zdi le njemu, pogumnemu mladeníču, ki ne vé, da se nam ni ponašati z nočjo pred jutrom.

Zdajci pride popotnik do neke goličave v gozdu, kjer je bilo mnogo štorov posekanega gozdnega drevja. Do tega kraja prišedši, popotnik — ni bil več sam. Čuden, visok človek mu stopi na pot. Kdo bi to bil in kaj hoče od njega? Odveč bi bila vsa vprašanja, gola sablja v pestéh tujega človeka nam kaže silovitega tolovaja.

„Denar ali življenje!“ izpregovori tolovaj z odločnim in resnobnim glasom.

Mladi popotnik obstoji in prevdarja. Lasjé mu vstajajo na glavi in kri se mu trdí v žilah, misli se mu križem motajo, a roka, kakor bi bila odrevenela, ne more se staviti v bran predrznemu tolovaju. Vsak upor bila bi neumnost. Hitro si odpaše úsnijen pas z denarji in ga podá tolovaju, rekoč: „Na, vzemi, kajti močnejši si od mene!“

Tolovaj vzame denarje in hoče izginiti v goščavo Bakonjskega gozda.

„Stoj!“ zavpije popotnik, „in izpolni mi samo jedno željo, za katero te prosim.“

„In ta tvoja želja bi bila?“ vpraša tolovaj.

„Da mi odsečeš jeden ud na mezinu leve roke,“ odgovori popotnik.

„To bi bilo zoper postavo in gozdno pravico,“ odvrne mu tolovaj; „mi tolovaji udarimo samo tacega, kateri se brani pred našo roko.“

„Dobro!“ reče popotnik, „ali meni izpolni željo, za katero te prosim. Glej, denar, ki sem ti ga dal, ni moj; in ako pridem z zdravo kožo domóv, rekli bodo, da sem jaz tat, ki sem izneveril denarje; a pol prsta na mojej roki ohrani mi pošteno imé.“

„To je pametno od tebe,“ reče tolovaj, „in tvoja volja naj se ti izide.“

Popotnik položi mezinec leve roke na bližnji štor, tolovaj zavihtí sabljo in vseka z vso svojo močjo v — les.

„Takó,“ zavpije popotnik, „zdaj inava obá enako orožje!“ To rekši, skoči kakor lev tolovaju na prsi, in predno je mogel tolovaj sabljo iz štora izdreti, premagal ga je pogumni mladeníč.

Štirinajst dni pozneje je bila v bližnjem mestu velika druhal ljudi. Mej množico radovednega ljudstva so peljali silovitega tolovaja in štirinajst njegovih továrišev na morišče, da se izpolni postava, ki pravi: glavo za glavo. In takó je bilo konec grozovitemu tolovaju, ki se je zval na imé: Rossa Szándor.

A. J.

Učeni zajec.

Pripoveduje se, da je kmet Žiróvnik od sv. Duha pri Loki po smrti bil izpremenjen v zajca za pokoro svojih grehov. Drugače je hodil vse po začje, samó kakšno pisano ptičje peró si je vedno še vtikal rad za úho. Premetén je tudi bil, kakor poprej, dokler je mej ljudmá plašč nosil z rudéčo pódlažo. Prigodilo se je, da ta zajec nekđaj pride k levu, svojemu

kralju, in reče: „gospod moj presvítli! hodil sem gôri na Janjčem v najvišje učilnice, kar jih je na zemlji, ter potrôšil z ukom vse, kar sem koli imel. Zdaj sem učen, a tudi ubog. Prosim, daj mi ali káko službico ali pokojnino ali čakarinico ali kake drugačne „tikeljmênze,“ da mi bode ob čem živeti; kajti učenih mož, posebno jezičnikov in pravdoznancev, kralj tudi potrebuje.“ Lev odgovorí: „prav si dejál; a poprej te hočem izkusiti, če si res kaj učen, ter kde si hodil v učilnico. Oprti košek, deni brašna vanj ter vzemi palico in pojdi z menój v gozd!“ Po šumi idoča ugledata lovca, ki je držal napéto puško in hotel ustreliti ali medveda ali morebiti lisico, katera sta bila oba nekdé blizu vkupe. Lisica je zbežala, preišljeno tekáje sem ter tja, a medved je upal v jedíno svojo moč ter mislil, da lovca ž njo lahko raztrga, in zató se je vanj zakadil. Hitri lovec takój vzproži puško, in medveda v srce ustrelí do smrti. Zdaj lev izpregovorí zajcu: „zlóži mi o tem pésenco, da zvem, če res kaj znaš, ali ne.“ Mahoma zajec izname knjižico ter zapiše vánjo:

Môčno teló je slaba korist,
Kadar te zgrabi smrt za obist.

Lev je pésenco pohvalil, ker mu je bila jako po godi. Odpótita se dalje in prideta skôraj do gospóda, kateri je imel dva hlapca. Kar je gospod rekel prvemu izmej njíju, ta je stvóril vse, a kar je vélel družemu, nij hotel stvoriti, nego preklinal je gospodarja in jezično odgovarjal. Zatorej ga je dal gospod krepko pretepsti in potem zapoditi. Zdaj lev zopet reče zajcu: „zlóži mi pésenco tudi o tem, če moreš.“ Mahoma zajec izname knjižico ter zapiše vánjo:

Poslušaj ter mólči in drži se déla,
Ne bode te grba od pálic boléla.

Lev je zeló pohvalil i to pésenco. Potem prideta v neko vas, kder najdeta kmeta, v jarem vprezajóčega dva vola in privezujóčega véhet (pušelj) sena vsacemu na svojo glávo, ker je ménil iti orát. Jeden vol je rad nesel na glavi seno, a drugi je odrétrisal, mrmrál in rekel gospodarju: „čemú so te bílke sena? Kaj bi to, ki ne more nasititi vola niti mu trebuha napolniti! Nehčem!“ Kadar je pôlu dné zazvónilo, kmetič najprvo dá vólu sena, da bi se napasel, ter i sam potlej séde v črešnjevo senco in pojúžina, kar si je bil prinesel z dómu na njivo. Razumni vol se je z repom veselo branil muham ter seno hrôbil, a njega tovariš lačen gledal; vender je bil prisiljen tudi on, brazde rezati do mraka, a poginíl je od gládi, kadar je bilo oranje v kraji. Lev zajcu velí: „stvóri mi pésenco tudi o tem!“ Zajec mahoma izname knjižico ter zapiše vánjo:

Poginíl je, ker ní védel, volíč,
Da bolje je nékaj, nego lí nič.

Lev zdaj reče zajcu: „dovolj znaš, ter vidim rés, da te je bilo skrb uka; zatorej bodeš od mene vsako léto dobival po toliko plače, po kolikor je imajo najboljše gospodične učiteljice na kmetih.

Andrej Hofer,

vrl domoljub in katoličan.

III. Tirolci poženo sovražnika prvič iz dežele.

Radostnim srcem so pozdravili vrli Tirolci novico, da je cesarska armada užé pripravljena na boj. Nadvojvoda Ivan je bil užé odpotoval k armadi v Beljak, ter je to od tukaj sporočil Tirolcem.

S skrivnim oklicem je naznanil Andrej Hofer svojim rojakom v dan 9. aprila, da se dve cesarski armadi bližate Tirolskeji, jedna preko Solnograškega po Inskeji, — druga s Koroškega po Pusterskeji dolini; prva pride v 11. ali 12. dan aprila v Inšpruk, druga v Briksen; kraljevih blagajnic naj se polasté, bavarske uradnike polové; a nikomur naj ne storé nič žalega; kakor hitro pride nadvojvoda Ivan, bodo se izplačale plače prostakom in častnikom. Imenoval je tudi poveljnike posameznim okrajem.

Cesarski so prestopili tirolsko mejo v dan 9. aprila, Tirolci pa so zgrabili za orožje po vsej deželi. Bavarci so hoteli po Pusterskeji dolini podreti mostove, da bi zabranili avstrijskim vojakom pot; ali Tirolci jim tega niso dopustili, premagali so sovražnika ter ga zapodili proti Inšpruku.

V tem je prekoračil tudi Andrej Hofer s svojimi Pasajerci goro Janfen. Poprejšni večer je to naznanil svojim rojakom z naslednjim oklicem: „Jutri v dan 9. aprila odrinemo na boj za Bogá, cesarja in domovino. Slehernemu se priporoča, naj vrlo dobro udriha po sovražniku!“

Kakor po Pusterskeji in Pasajerskeji dolini, — takó so zgrabili ta dan tudi drugod Tirolci za orožje. Sovražnik niti slutil ní, da je ustaja osnovana po vsej deželi. — Po Inskeji dolini so se naraščale čete brambovcev bolj in bolj ter so potiskale sovražnika proti Inšpruku.

Samo jedna misel je navdajala vrle Tirolce in ta misel je bila sovražnika zajeti in se mesta polastiti, če bi treba bilo tudi z naskokom. Strašen boj se vname, vzlasti na mostu, katerega je branil sovražnik s topovi. Izurjenim strelcem se je posrečilo, da so kmalu postrelili topničarje, in mesto je bilo v vedno ožem krogu obkoljeno. Bavarski general je bil pripravljen, udati se, če mu dovolijo Tirolci prost odhod. Ali teh pogojev Tirolci niso sprejeli in boj se vname na novo. Brambovci so prodrli preko mosta, polastili so se topov ter so potisnili sovražnika v notranje mesto. Tu se jim je moral udati na milost in nemilost. Tirolcem je po tej zmagi prišlo v roke veliko število topov, streliva in druge vojaške priprave.

Nepopisljivo je bilo veselje ljudstva o tej zmagi, ki je bila živa priča, kaj premore navdušenost do vere in domoljubja.

Proti noči — ko je bilo veselje Tirolcev največje — raznesel se je glas po mestu, da se pomika francoski general Bisson s 3500 Francozi in 7300 Bavarci iz Štercinga proti glavnemu mestu, ne vedóč, da se je posadka v mestu Tirolcem užé udala. Občno veselje se je izpremenilo v strašen strah; kajti večina brambovcev se je bila užé vrnila domóv. Naglo se odpošljejo seli na vse strani, da bi brambovce zopet skupaj zbrali. Iz Hala je prišel še tist večer Jože Speckbacher, jeden najodličnejših tirolskih vodij, s svojim oddelkom v glavno mesto. Užé poprej je bil namreč zvedel, da se združeni

Bavarci in Francozi pomikajo proti mestu, in da jim je Andrej Hofer s svojim oddelkom užé za petami.

Vrli brambovei odsekajo od vseh strani sovražnej armadi odhode, — in ko general Bisson vidi, da ne more niti naprej niti nazaj, udal se jim je v dan 13. aprila.

Še le družega dné je prišla cesarska armada do glavnega mesta, ko je bila dežela užé tako rekoč osvobodena sovražnika. Veselo zvonjenje in strel iz tisoč in tisoč pušk jo je veselo pozdravil.

Takó so vrli Tirolci v štirih dneh oprostili deželo sovražnika brez pomoči avstrijskih vojakov. Le v južnih Tirolah — Tridentu — bil je še sovražnik.

Andrej Hofer, od cesarja imenovan poveljnikom, ukazal je, naj se obhajajo slovesnosti z zahvaljeno pesnijo po vseh cerkvah ter se prosi pomoč za srečen izid pričetega boja.

Zdaj je bilo treba še iz južnih Tirol sovražnika izgnati. Andrej Hofer je odrinil z brambovei proti Tridentu, kjer je bilo še kacic 10.000 Francozov. Ko so Francozi zvedeli o zmagi nadvojvode Ivana pri Sacili, umaknili so se iz Tridenta in nekaj dni pozneje iz južnih Tirol.

Koncem meseca aprila ni bilo več sovražnika v deželi, izvzemši trdnjavo Hofstein v Inskej dolini.

IV. Tirolci oprosté drugič deželo.

Vojna sreča cesarskeje armadi ní bila ugodna. Po hudih in krvavih bojih od 19.—24. aprila meseca morala se je cesarska armada iz Bavarskega umakniti; isto tako tudi armada na Laškem. Od severne in južne strani je bil toraj zopet odprt vhod v Tirole.

A tudi v tej hudej stiski ne obupajo Tirolci. Saj jim je cesar sam sporočil, da v zahvalo njihove zvestobe in udanosti ne bode po nobenej ceni odstopil dežele sovražniku. Tudi jim je podaril 200.000 gld., 70 stotov smodnika in 12 stotov svinca za potrebe deželnih brambocev. Da-si je ta cesarjev dar zeló razveselil vrle Tirolce, vendar cesar storjene obljube ni mogel izvršiti.

V dan 11. maja je Bavarski general Vrede zopet pridrl na Tirolsko. Brambovei so mu sicer zastavili soteske, a naposled so se vendar morali umakniti in Inska dolina je bila zopet zasedena od sovražnika. Strah in grôza je navdajala prebivalce poleg ceste ležečih vasi in trgov, ker sovražnik je strašno pustošil, požigal in moril, kar koli mu je prišlo v roke.

Cesarski vojaki, da bi se združili z nadvojvodo Ivanom, zapustili so zopet Tirolsko. Bavarci zasedejo Inšpruk, mislêč si, da so si s tem podjarmili vso deželo. A varali so se!

Užé so obdajali po hribih v velicem krogu za boj navdušeni brambovei sovražnika. Na čelu jim stoji — Andrej Hofer, katerega je vse spoštovalo in ljubilo. Andreju Hoferju se pridružijo še drugi vodje. Med temi se je najbolj odlikoval užé omenjeni Jože Speckbacher. Bil je bistrega uma, izvanredne telesne moči in nenavadnega poguma; vrhu tega je bil zvit, ter je znal za vsako dejanje porabiti pravi trenotek. Te njegove lastnosti so vrlo dobro služile Hoferju.

Bilo je zbrano užé precejšno kardelo brambovcev, katerim se je pridružilo še 800 avstrijskih vojakov s šestimi topovi.

Andrej Hofer je dobro znal, da s tako majheno peščico brambovcev se ne more meriti z mogočnim sovražnikom. Zategadel je stavil vse svoje upanje na Gospoda vojskinih trum, ter si je prizadeval, da jednako zaupanje vzbudi tudi pri svojih.

Napád je bil odločen v dan 25. maja.

Poprej ta večer je zbral Andrej Hofer svoje rojake okolo sebe ter jih še jedenkrat z živo besedo opominjal, naj se hrabro bojujejo za Bogá, cesarja in domovino. — Iz tisoč in tisoč ust je odmevala po nočnej tišini prisega, *da so pripravljeni zadnjo kapljico krvi preliti za milo jim očevino.* V tem resnem trenutku največjega navdušenja povzdigne Andrej Hofer oči in roki k nebu ter zaobljubi v imenu vseh slovesno posvetiti Tirolsko presvetemu Jezusovemu srcu, ako mu Bog podeli zmago nad sovražnikom.

Zarano drugega jutra so napadli brambovci sovražnika v treh oddelkih. Na obeh stranéh se je bojevalo vrlo hrabro. Sovražnik se je trudil, da porine brambovce z višin; ali ti so vse napade srečno odbili. Po višinah okolo Inšpruka je trajal boj pozno v noč. Zmaga ni bila odločena.

Bavarski poveljnik je poprosil brze pomoči s Solnograškega. A ker je bil Napoleon po nesrečnej bitki pri Aspernu združil vso armado okolo Beča, dobil je le malo vojakov.

Tudi Andrej Hofer je v tem nabiral brambovcev od vseh krajev; pre-skrbel se je s potrebnim strelivom in živežem ter je odločil v dan 29. maja sovražnika na novo zgrabiti.

Iz vseh krajev hité ta dan brambovci s svojimi vodji k And. Hoferju. S križem v roci je spodbujal kapucin o. Joahim Haspinger brambovce k srčnosti. Ljut boj se je vnel po vsej črti. Kmalu se posreči Tirolcem, da so potisnili sovražnika na plano. Proti večeru zvé Andrej Hofer, da mu hité na pomoč nove čete brambovcev iz gorenje Inske doline; zatorej reče, naj prenehajo od boja, da si malo odpočijejo. Druzega dné je mislil z novimi močmi sovražnika napasti. Ali previdni sovražni general je po noči po tolikih žrtvah na tihoma zapustil glavno mesto ter je bežal po Inskej dolini proti meji.

Mnogo pogumnih brambovcev je žrtvalo ta dan svoje življenje, a še večja je bila sovražnikova izguba. Zopet so Tirolci uplenili mnogo topov in streliva.

Druzega dné so brambovci zasedli glavno mesto Tirolske. Vse se je gnjetlo okolo Andreja Hoferja, kajti sleherni je hotel videti slavnega vodjo kmetov. Sovražnik pa se je vedno bolj pomikal iz dežele in v dan 1. junija — bil je ravno praznik presv. Rešnjega telesa — zopet ni bilo več sovražnika v deželi.

Redko kedaj se je sprevod na sv. Rešnjega telesa dan slovésnejše obhajal, nego li ta dan po Tirolskem. Iz tisoč in tisoč src so kipéle zahvalne molitve in pesni k Gospodu vojskinih trum za srečno zmago.

Zdaj je bila prva skrb Andreja Hoferja, da se pred bojem storjena obljuba tudi vestno izpolne.

Zategadel je zaukazal, naj se praznik Jezusovega srea obhaja po vsej Tirolskej kakor zapovedan praznik. Pri vseh pobožnostih, ki so se obhajale na čast Jezusovemu sreču, bil je Andrej Hofer prvi; s svojim lepim zgledom je vnmel rojake k pobožnosti in daljnemu zaupanju v božjo pomoč.

Tako so Tirolci pod vodstvom priprostega kmeta Andreja Hoferja drugič svojo domovino oprostili sovražnika.

(Dalje prihodnjič.)

—*—

Kdor hoče preveč imeti, dobode premalo.

Trgovec je po cesti jezdil v semenj, a mej potjo mu je zadaj na sedlu oslabela ter odpadla usnijena vreča, v katero je bil spravil tudi osemsto zlatnikov. Takój za njim pride nekak tesár, ki vréčo najde, pobere in stóprav domá razveže ter vidi, da so i novci v njej. Prvo nedeljo potem je bilo v cerkvi te vasí, kder je stanoval tesár, oznanjeno zjutraj, da je osemsto zlatnikov izgubljenih, a kdor jih je našel, da vzpríme sto zlatnikov obrestka, če prinese, kar je našel. Tesárja nij zjutraj bilo v cerkvi, nego mislil je iti ob 10. uri, in za tega delj nij slišal oznaníla. Ali mej kcsílom je pripovedovala žena, da se je izgubilo osemsto zlatnikov, a kdor jih prinese, da sto zlatnikov dobode obréstká. „Oh, zakaj njsmo novcev našli mi,“ vzdahne gospodinja, „da bi zdaj imeli teh sto zlatnikov!“ Mož jej reče: „pojdi v górnjico! V kotu za mizo pod klopjó leží usnijena vréča. Vzemí in prinesi jo dól!“ Žena je šla, kakor je vélel muž, in prinesla vréčo. Tesár jo zopet razveže in prešteje svitle novce. Bilo je osemsto zlatnikov, baš kakor je v cerkvi oznanil duhovnik. Tesár otide k duhovnemu, ter ga povpraša, ali je rés, kar je bilo oznanjeno, da hoté dati sto zlatnikov ónemu, ki prinese izgubljeno vréčo? Duhovni mu odgovorí: „to je res!“ A tesár mu dé: „pošljíte po trgovca! Vréča z novci vréd je najdena.“ Trgovec je prišel vesel, in preštévši novce tesárju vrgel dva zlatníka, govoreč: „ná! ta dva zlatníka ti darujem; kajti úže poprej si odštél sebi sto zlatnikov iz vréče, v katerej jih je bilo devetsto.“ Tesár zavpije: „ne govóri takó! Nijsem vzel niti srebrníka niti zlatníka! Kolikor je v tvojej vréči bilo, toliko je še zdaj. Pošten človek sem!“ — Zaradi tega prepira so bili novci neséni v sódnico, a trgovec in tesár sta šla obá pred sódca. Tožbo sta pognala in tekla je dolgo; a napósled je bil urečén dán, katerega se jima sodba razglási. Zbralo se je mnogo ljudíj, slišati hotečih, kakó bode sojeno. Najprvo sodec povpraša trgovca, ali more priseči, da je izgubil res devetsto zlatnikov? Trgovec reče: „kaj ne bi mógel!“ Sódec mu velí: „vzdigni prste in prisézi!“ Trgovec priseže. Potem sodec povpraša tesárja, če more i on priseči, da nij našel več, nego li osemsto zlatnikov? Tesár odgovorí: „kakó ne bi!“ in priseže. A zdaj sodec reče: „obá sta prisegla prav. Trgovec! poišči ónega, kateri je našel tvojih devetsto zlatnikov, a tí, pošteni tesár moj! uživaj, kar ti je Bog na césto vrgel, dokler se ne oglási, kdor je izgubil res osemsto zlatnikov!“ — Vsak je pohvalil sodbo, in tudi je hvalna, kajti laž je v njej za úho udarila sama sebe, ter izpolnil se je progovor: kdor hoče preveč imeti, dobode premalo.

—*—

Lokvanj ali beli plučnik.

Ni je skoraj rastline, ki bi imela pri različnih narodih toliko čarobnih pripovedek, kakor je lokvanj ali beli plučnik (*Seerose*; *Nymphaea alba*). Ta rastlina ima dolgo, debelo, v blatu plazečo se korenino, iz katere izvirajo na dolgih peceljnih vrhu vode plavajoči beli in pri-

jetno dehteči cveti. Stara pravljica pripoveduje, da je lokvanj povodna deklica, ki se je v to cvetico spremenila. O pólunoči pleše kot bela Vila na vodnej površini, a pod širokimi listi te rastline tiči povodna deklica. Listi so Vilam in drugim povodnim duhovom ladjice in mostovi, na katerih se po noči vozijo, kadar luna sije. Zato se ljudje te cvetice, da-si je zelo prijetna, vendar nekako bojé, kakor da bi bila kaka čarovnica. To menda najbolj zaradi tega, ker jih je užé mnogo utonilo, ki so šli v vodo po to cvetico, ali so se pa v njene dolge peceljne také zapleli, da niso več mogli iz vode, ter so se potem pod vodo zadušili. Zatorej so se te cvetice povsod ljudje izogibali ter so posebno otroke svarili pred njo. V basnoslovji se celó pripoveduje, da je jeden hudobnih duhov dan in noč čuval cvet in seme te rastline, ter je bilo sila težavno dobiti cvet ali pa seme od nje. Kdor je hotel kaj takega imeti, moral je rastlino najpred prav prijazno nagovoriti, in še le potem z lastno roko cvet utrgati. Gorje tistemu, ki bi bil cvet z nožem odrezal; kri bi bila pritekla iz rastlininega stebela in predrznež, ki bi bil kaj takega storil, ne bil bi imel več mirú; strašne sanje bi ga bile vznemirovale in razburjeni vodni duhovi, bi mu ne bili dali mirú ves čas njegovega življenja. — Še marsikaj drugega se pripoveduje o tej čudnej rastlini, kar pa se vé da ni, da bi se verjelo, ker vse to, kar se o njej pripoveduje, so le bajke ali pravljice, ki nimajo resnice v sebi.

Lokvanj cvetè od junija do avgusta meseca in je prava lepota naših domačih jezer in ribnjakov; sadé ga tudi mnogokrat v vrtné vodnjake. V novjšem času je po pravici imeniten postal neki velikanski lokvanj, ki raste v velikih rekah južne Amerike. Botaniško imé mu je *Victória Régia*. To čudno rastlino so vsadili užé v več krajih v Evropi in jo tudi spravili v cvet. Pri tem se je pokazalo, da potrebuje le malo mesecev, da popolnem doraste, cvetè in plod rodi, da-si je velikanska.

Nepoštenosti je takój kazen za petami.

Matijček, denes popólužne pridem k tebi na pašo. Oče me silijo, da bi otavo grabil; ali jaz raje ubégnem.“ Takó reče osemletni Janezek domačemu pastirju odklepajočemu živino.

„Le pridi,“ reče pastir, „kurila bova in korun (krompir) pekla.“

„Prav praviš; jaz prinesem vina iz domače kleti, da bova tudi pila, veselila se in vriskala,“ dé nato Janezek.

Pastir odklene goveda in je s šibo v roci žene po gonjah na pašo; Janezek pa zletí v čumnato. Tam vzame izza stare podobne ključ od kléti. Videl je očeta devati ključ tjà in zatorej je znal zanj. V omari, prav v kotu veže, dobi steklenico. Potem tihomo capljá do kleti. Predno potisne ključ v ključanico, ozrè se oprezno, če ga kdo vidi. Nato polagoma odprè duri, da preveč ne zaškripljejo. Ko je v kleti, priprè zopet vrata za seboj. Precej je temno notri, le skozi dvoje zamreženih okene prodira svitloba. Opresno postavi steklenico k sodu ter zasúče pipo. Kar nekaj zašumí zunaj po butaricah. Maček je bil, ki je poprej zvít dremal na skládovnici, a zdaj se je napravil iskat si kosila. Janezek se prestraši in nerodno pipo zaobrne. Pipa se izdere in vino v curku udari iz soda. Janezku od strahú kar sapa zastane. Vendar ne pride ob um. Z roko pritísne na luknjo in tišči z vso silo. Dve uri je tiščal najmenj; roka mu je omagovala in z levico je kolikor mogoče pomagal desnici. In vedno mu prihaja na misel: „Kaj, če pridejo oče!“ — Zdaj pridejo oče res mimo. Ugledavši vrata priprta, polukajo v klet. Začudé se na prvo, ko vidijo, kako je vsa stvar; zeló se razjezé, Janezka spodé in pipo v sod zabijejo.

Oče niso Janezka še posebej kaznovali. In čímu? Vsaj ga je ta nesreča vsega pretresla, da se je čisto poboljšal. Še tisti popólužne je ves skesan pridno grabil otavo iz sence.

Jos. Gradžčan.

Velika lipa.

Pred lepo kmečko hišo je stala mogočna, košata lipa. Poleti je lepo cvetela, ptički so gnezдили v njenih vejah, na tisoče čebelic je letalo od cveta do cveta nabirajoč si sladkega medú in otroci so se veselo igrali v njenej senci.

Necega dne reče Markec, posestnikov sin: „Oče, kdo je to lipo tu sém zasadil? To je moral biti dober in pameten človek!“ Oče mu odgovoré: „Pravo imaš, dragi Markec, a óni človek je užé davno umrl, kajti ta lipa je užé preko sto let stara. A dobri mož ní samo te lipe zasadil, nego tudi mnogo ovočnih dreves, ki je vidiš v našem vrtu. Iz tega tedaj lahko spoznaš, da drevesa ne delajo veselja samo ónim, ki so je zasadili, temveč tudi njihovem potomcem v poznejših časih. Kdor drevesa sadi, ta stori mnogo dobrega; a kdor drevesa kvari, ta greši.“

Markec prime očeta za roko in reče: „Oče, jaz ne bodem nikdar dreves kvaril, nego ovočna (sadna) drevesca hočem saditi, da se jih bodo ljudje v poznejših časih veselili.“

Oče se mu nasmejejo in reko: „Takó je lepó od tebe. Začni takóž drevesa saditi in sad bodeš užé sam lahko užival.“

Anton Leban.

Razne stvari.

Drobtine.

(Število prebivalcev.) Kranj šteje po najnovejšem štetju ljudi 2207 prebivalcev. Mej temi jih govori slovenski jezik 1992, nemški 192, drugi so pa tujci sploh. — Loka šteje 2293 duš; izmed teh jih obéuje s slovenskim jezikom 2092, z nemškim 146; ostali so tujci. — Tržič na Gorenjskem šteje 1797 prebivalcev, od teh je Slovencev 1681, a Nemcev je 100.

(Kaj je loterija.) Loterija je sleparija, katera jedenkrat dá, a stokrat vzame.

(Griža.) Griža, znana bolezen, v poletnej vročini, ali ob prvej jeseni napada najrajše otroke, ki si želodec prehladé in si ga pokvariyo z zelenim ovočjem (sadjem). Kdor ima drisko, naj nič ne zamudi, da bi si je ne odgnal. Prežgano juho (župo) naj jé; ječmenov gorak sok naj pije; trebuh naj obleče gorkeje. Če vse to nič ne izdá in ga le še hujše grize in peče, vleže naj se v posteljo in pošlje po zdravnika. — Grižo hitro zapreti je nevarno in smrt ali kako drugo bolezen lahko prinese. Vino, žganje, brinovec, poper in druga taka domača zdravila so v tej bolezni hud strup. Pri grižnatem otroku spati, ni varno, ker se griža rada prime.

Kratkočasnica.

* Francek reče Jožku: „Rad bi znal, ako znaš ti kaj tacega narediti?“ — „Kaj?“ reče Jožek. „Nu,“ reče Francek, „daj, zapiši mi i, da bo imel piko!“ — „Ej, to je lahko,“ reče Jožek in zapiše i z jedno piko. — „Ha, ha,“ se smeje Francek ter reče, „saj sem znal, da kaj tacega ne znaš narediti. Le poglej i s piko se naredi tako-le: i.“

Ponki in resnice.

Sreča nam dobi prijatelja, a nesreča jih izkuša.

Delo odvrne od nas troje veliko zlo: dolgčas, greh in siromaštvo.

Govor je zvesta podoba duše. Po govoru se spozna um in srce človeško.

Nič ti ne pomaga, ako si se dobro učil in mnogo naučil, pa nehaš dobro delati.

Čas vse oslabi, samo slabih navad ne; te se tem bolj ukoreninijo, čim dlje jih imamo.

Slovstvena novica.

* Prirodopis živalstva s podobami. Za spodnje razrede srednjih šol. Izdelal dr. Alojzij Pokorny, poslovenil Fran Erjavec, profesor na c. kr. višji realki v Gorici. Tretje, po 15. nemškem po vsem predelano izdanje s 522 podobami. Založila in na svetlo dala „Matica Slovenska“ v Ljubljani. 1881. — Ta knjiga je krasno delo, novič natisneno, ki se bo rabila kot šolska knjiga v srednjih šolah po Slovenskem.

„Vrtec“ izhaja 1. dné vsacega meseca, in stoji za vse leto 2 gl. 60 kr.; za pol leta 1 gl. 30 kr. Napis: Uredništvo „Vrtčev“, mestni trg, št. 9 v Ljubljani (Laibach).

Izdatelj, založnik in urednik **Ivan Tomšič**. — Natisnila Klein in Kovač v Ljubljani.